

2. DUMNEZEU RIDICĂ UN ELIBERATOR (Exodul 2:1 - 4:31)

Nașterea lui Moise (Exodul 2:1-10)

În primul capitol din Exodul, autorul a stabilit cadrul persecuției aspre îndreptate împotriva poporului lui Dumnezeu. Cititorul anticipează că Dumnezeu va interveni cumva, într-un mod miraculos în această situație și Își va elibera poporul. Și nu suntem lăsați pradă dezamăgirii, deoarece capitolul 2 relatează nașterea și pregătirea eliberatorului lui Israel - Moise.¹ Nu este loc pentru surprize aici. Dumnezeu este în control, călăuzind, poruncind și făcând ca toate lucrurile să lucreze spre binele poporului Său. Astfel că indiferent în ce fel încearcă cei răi, adică sămânța șarpelui, să zădărnicească planul lui Dumnezeu (capitolul 1), aceștia nu pot avea succes și nici nu vor avea vreodată (capitolul 2).

2:1-2. Un om din casa lui Levi luase de nevastă pe o fată a lui Levi. Femeia aceasta a rămas însărcinată și a născut un fiu. A văzut că este frumos și l-a ascuns trei luni.

O traducere literală a primului verset din acest capitol ar spune că bărbatul levit a luat în căsătorie "pe fiica lui Levi". Identitatea clară a acestei femei trebuie recunoscută deoarece, conform textului din Exodul 6:18-20, ea era într-adevăr fiica lui Levi. În aceste versete ni se spune că Amram, nepotul lui Levi, s-a căsătorit cu mătușa sa pe care o chema

Iochebed. Iochebed era fiica lui Levi și este femeia menționată în Exodul 2:1. Ea a devenit mama lui Moise, eliberatorul lui Israel. Astfel că Levi a fost bunicul și străbunicul lui Moise în același timp!

Faptul că Moise s-a născut levit este foarte important. Tribul lui Levi avea să fie pus deoparte mai târziu (la Muntele Sinai) pentru îndatorirea specială de a căra obiectele sfinte ale cortului. Ei au mai fost puși deoparte și ca înlocuitori ai întâilor născuți ai lui Israel (Numeri 3:40-51). Moise se trăgea din tabăra levită a chehatiților: acest grup a fost însărcinat la Muntele Sinai să poarte pe umeri lucrurile sfinte și mai ales chivotul legământului (Numeri 7:9). O astfel de genealogie spunea mult unui cititor evreu; ea arăta că Moise era pus deoparte pentru a-I sluji în mod special lui Dumnezeu, așa cum avea să fie pus deoparte tribul lui mai târziu.

Textul nu ne spune nicăieri că acest copil ar fi fost întâiul născut. Alte pasaje menționează mai târziu că el a avut o soră mai mare (Exodul 2:4) și un frate mai mare, Aaron (Exodul 7:7). S-a lansat ideea că Moise și frații săi mai mari nu au avut aceeași mamă, dar aceasta e pură speculație.

În versetul 2, Iochebed dă naștere unui fiu. Lucrul acesta este destul de dramatic datorită poruncii recente a lui Faraon ca toți băieții nou-născuți ai evreilor să fie omorâți. Ea se uită la băiat și vede că, în traducere directă din ebraică, "era bun". Ce înseamnă aceasta? Ar fi o greșeală să presupunem că e vorba de o afirmație de natură morală, și anume că băiatul era bun și nu rău. E de asemenea improbabil să se refere la frumusețe, și anume că băiatul era plăcut la vedere (spre deosebire de un copil obișnuit). Mai degrabă sensul afirmației este că băiatul era sănătos. Nu avea să moară în scurt timp de la naștere, cum mureau mulți copii în vremea aceea. Astfel că reacția lui Iochebed este de a ascunde acest copil cu deosebite calități native.

Verbul "a vedea" urmat de cuvântul "frumos" formează o expresie des folosită de autorul cărții Geneza (vezi Geneza 1:4, 10, 12, 18, 21, 25, 31; 3:6; 6:2; 40:16; 49:15).²

Conform versetului din Evrei 11:23, Moise "a fost ascuns... trei luni" de către Iochebed deoarece ea și soțul ei aveau credință în Dumnezeu și nu se temeau de porunca lui Faraon. S-au opus chiar cu riscul vieții și au făcut-o fără frică.

2:3. Nemaiputând să-l ascundă, a luat un coșuleț de papură, pe care l-a uns cu lut și cu smoală; a pus copilul în el și l-a așezat între trestii, pe malul râului.

Fără îndoială că după trei luni, copilășul sănătos a început să plângă prea zgomotos și să aibă o oarecare mobilitate. În curând el avea să atragă atenția autorităților, astfel că Iochebed a așezat bebelușul într-un "coș de papură" și l-a abandonat printre trestiile de pe malul fluviului Nil. Cele două cuvinte folosite în expresia "coș de papură" sunt împrumutate amândouă din egipteană. Primul cuvânt, *gōme*, este corespondentul în egipteană al cuvântului "papură" sau "papyrus", care reprezenta niște trestii lungi ce se aflau în apele din Egipt (egiptenii foloseau papyrusul pentru scrieri, iar cuvântul englezesc paper este derivat din acesta). Conform versetelor din Isaia 18:1-2, egiptenii construiau bărci din papură.

Al doilea termen este *tēbāh*, un cuvânt egiptean care înseamnă ladă sau sicriu. El este folosit încă într-un singur loc în Vechiul Testament, în relatarea potopului, unde Domnul a zis lui Noe: "Intră în corăbie (*tebah*), tu și casa ta" (Geneza 7:1). Nu e vorba de o coincidență; mai degrabă avem de-a face aici cu un paralelism tematic. Atât Noe, cât și Moise supraviețuiesc încercării apei. Apoi ei devin eliberatori ai poporului lui Dumnezeu, sămânța femeii. (Merită de asemenea observat faptul că atât Noe, cât și Iochebed au acoperit "corăbiile" cu "smoală" pentru a le proteja de factorii de distrugere - vezi Geneza 6:14).

Cuvântul care desemnează locul unde și-a așezat femeia copilul, "între trestii", este și el de proveniență egipteană.³ Cuvântul *sûp* este întrebuițat mai târziu pentru marea prin care au trecut evreii în mod miraculos (Exodul 13:18).

De ce a făcut Iochebed lucrul acesta? Oare ce a putut-o determina să comită o faptă atât de disperată? Textul nu ne precizează. Tot ce putem spune este că Dumnezeu i-a așezat pe inimă să o facă, pentru ca planul Lui să se împlinească. "Aruncă-ți pâinea pe ape și după multă vreme o vei găsi iarăși" (Eclesiastul 11:1).

2:4. Sora copilului pândea la o depărtare oarecare, ca să vadă ce are să i se întâmple.

Mama nu a fost dispusă să acționeze din credință oarbă, ci a pus-o pe fiica ei să supravegheze coșulețul pentru a vedea ce urma să i se întâmple copilului. În plus, este evident că Iochebed a lăsat copilul într-un loc destul de populat de oameni (de la curtea regală?). Ea voia să se asigure că fiul ei avea să fie găsit. Ceea ce nu putea ști cu siguranță era dacă persoanei care îl va descoperi i se va face milă de el sau nu. Aceasta era deja în sarcina lui Dumnezeu.

2:5. Fata lui Faraon s-a coborât la râu, să se scalde, și fetele care o însoțeau se plimbau pe marginea râului. Ea a zărit coșul în mijlocul trestiilor și a trimis pe roaba ei să-l ia.

Dacă în vremea aceea era Faraon Ramses II (vezi discuția din introducere), atunci aceasta era una din numeroasele sale fiice. Se știe bine că el a fost tatăl a peste 100 de copii, dintre care mai bine de șaiszeci erau fete. Numele fetei nu este menționat pentru că nu prezintă importanță relativ la tematica și desfășurarea evenimentelor. Mult mai târziu, literatura apocrifă o numește Tarmuth (Jubilee 47:5), dar nu avem nici un motiv să acceptăm această tradiție.

Seria de evenimente care începe în acest verset conține o notă de ironie deosebită. Unul din propriii copii ai lui Faraon crește un copil evreu care mai târziu va elibera pe copiii lui Dumnezeu din sclavia lui Faraon. Astfel Dumnezeu folosește un om din casa seminței șarpelui pentru a salva sămânța femeii.

2:6. L-a deschis și a văzut copilul: era un băiețuș care plângea. I-a fost milă de el și a zis: "Este un copil de-al evreilor!"

Expresia ebraică pentru "i-a fost milă" are sensul principal de a cruța. Spre exemplu, atunci când profetul Samuel îi poruncește lui Saul să îi omoare pe amaleciți (1 Samuel 15:3), el spune: "Să nu-i cruți și să omori bărbații și femeile, copiii și pruncii, cămilele și măgarii, boii și oile." Însă de multe ori, același cuvânt are și sensul de a cruța viața din milă (vezi, de exemplu, 2 Cronici 36:15; Maleahi 3:17).⁴ Și acesta este sensul în care trebuie să înțelegem gestul femeii din versetul 6: ei i s-a făcut milă de copil, iar această milă a determinat-o să-i salveze viața. Încă o dată vedem ironia situației în care blândețea și compasiunea ei sunt exact opusul brutalității tatălui său.

Aici nu avem de-a face cu un caz de identificare greșită. Fiica lui Faraon a recunoscut copilul ca fiind "un copil de-al evreilor". Ea însă i-a cruțat viața încălcând direct porunca tatălui ei. Actul acesta de nesupunere nu era de trecut cu vederea, din moment ce Faraon avea putere absolută peste țara Egiptului și peste locuitorii ei. Cuvântul lui era lege. Când cineva îl încălca, știa că atrăgea asupra sa pedeapsa cea mai dură, care de multe ori era moartea. În acest sens, fiica lui Faraon poate fi comparată cu moașele evreice care au încălcat și ele autoritatea divină a lui Faraon.

2:7. Atunci sora copilului a zis fetei lui Faraon: "Să mă duc să-ți chem o doică dintre femeile evreilor, ca să-ți alăpteze copilul?"

Pentru că atât de mulți copii fuseseră uciși din porunca lui Faraon, cu siguranță că multe dintre "femeile evreilor" ar fi fost în stare să alăpteze un bebeluș. Din această cauză, oferta unei evreice pentru fiica lui Faraon nu era ceva neobișnuit.

În acest verset se repetă pronumele de persoana a doua, -ți : "Să mă duc să-ți chem o doică dintre femeile evreilor, ca să-ți alăpteze

copilul?" Accentul pus în întrebarea surorii cade pe beneficiul prințesei. Sora copilului dă dovadă aici de înțelepciune, punând-o pe prințesă în centrul atenției, nu pe copil.

2:8. Du-te, i-a răspuns fata lui Faraon. Și fata s-a dus și a chemat pe mama copilului.

În original, răspunsul prințesei nu conține nici un "da". Ea folosește doar imperativul "Du-te!". Această poruncă este imediat urmată de o variație a aceluiași verb: "Și ... s-a dus". În ebraică, această formulă gramaticală indică de multe ori împlinirea imediată a unei porunci (vezi Geneza 12:1-4; 26:16-17; Exodul 4:27). Cu alte cuvinte, fata a plecat în grabă să își aducă mama.

2:9. Fata lui Faraon i-a zis: "Ia copilul acesta, alăptează-mi-l și îți voi plăti." Femeia a luat copilul și l-a alăptat.

Evenimentele sunt acum extrem de dramatice, copilul fiind salvat și înapoiat mamei sale. Doar că acum el se află sub protecție regală. Și nu doar atât, deoarece Iochebed este pur și simplu plătită pentru că își face datoria naturală de mamă! Aceasta pare să fie o prefigurare a modului în care aveau să-i jefuiască evreii mai târziu pe egipteni (Exodul 12:36).

Acest eveniment a fost foarte important și în creșterea copilului. Prin influența mamei sale, băiatul avea să ia contact cu religia și cultura ebraică. Textul nu ne spune nicăieri că el nu își cunoștea proveniența. Dimpotrivă, evenimentele relatate imediat după aceea în Exodul 2:11-14 ne arată faptul că el era foarte conștient cine îi erau înaintașii. În orice caz, această inițiere timpurie în căile evreilor și ale Dumnezeului lor trebuie să fi avut un impact hotărâtor asupra copilului care avea să devină, într-o zi, eliberatorul poporului său.

Faptul că băiatul se afla sub tutela prințesei este subliniat prin

folosirea imperativului în cazul ambelor verbe, "ia" și "alăptează": acestea erau porunci imperiale. Astfel copilul se afla nu doar sub ocrotire regală cerească, ci și sub ocrotire regală pământeană. Dumnezeu îi purta de grijă în fiecare detaliu.

2:10. Copilul a crescut și ea l-a dus fetei lui Faraon; și el i-a fost fiu. I-a pus numele Moise (Scos); căci , a zis ea, "l-am scos din ape."

Nu aflăm multe lucruri despre copilăria lui Moise, cu excepția faptului că și-a petrecut primii ani din viață alături de mama sa evreică. La un moment dat în copilărie, el a fost adus la fiica lui Faraon care l-a adoptat. I-a pus copilului numele "Moise", care derivă din verbul ebraic *māshāh*, care înseamnă "a scoate". Acesta este însă și un cuvânt egiptean uzual care înseamnă "fiul lui". Multe nume egiptene îl folosesc în conjuncție cu alte cuvinte: Thutmosis (fiul lui Thut) sau Ahmosis (fiul lui Ah), de exemplu. Cu toate acestea, în numele "Moise", genitivul nu are un obiect. El este pur și simplu fiul lui. Probabil că autorul face aici un joc de cuvinte pentru a sublinia faptul că Moise nu era un fiu al Egiptului, ci un fiu al lui Israel. Faptul că el a respins mai apoi Egiptul și cultura acestuia dovedește că a negat orice loialitate față de această țară (Evrei 11:24-25).

În discursul lui Ștefan din cartea Faptele Apostolilor, citim că "l-a luat fiica lui Faraon și l-a crescut ca pe copilul ei. Moise a învățat toată înțelepciunea egiptenilor și era puternic în cuvinte și în fapte" (Faptele Apostolilor 7:21-22). Iată motivul pentru care Dumnezeu l-a pus pe Moise la curtea regală din Egipt. A fost o perioadă de pregătire. Dumnezeu l-a echipat pe Moise pentru lupta cu egiptenii. În acea vreme, Egiptul era cel mai mare imperiu de pe fața pământului și avea sistemul educațional cel mai avansat: astronomie, matematici, medicină și multe altele. Moise a învățat toate aceste lucruri pentru a nu fi luat pe nepregătite în vremea confruntării care se apropia.

Aplicație

Biserica ar trebui să fie încurajată de această istorisire. Ca și în cazul lui Israel, lucrarea lui Satan și a adeptilor săi nu va reuși niciodată să distrugă biserica. Oricât de sumbră este perspectiva, oricât de mare este persecuția, Dumnezeu nu va permite ca biserica Lui să fie nimicită. E așa cum a promis Isus: "Porțile locuinței morților n-o vor birui" (Matei 16:18). Ea va dăinui pe pământ până la sfârșitul vremurilor, iar apoi va continua în eternitate, în cetatea cerească.

Apariția unui eliberator, menționată în Exodul 2 subliniază doctrina providenței lui Dumnezeu. El este la lucru aici și toate sunt controlate de El. Suveranitatea lui Dumnezeu este evidentă chiar și în cele mai mici detalii ale acestei istorisiri. Nici unul dintre evenimentele legate de naștere nu a avut loc la întâmplare, ci Dumnezeu era cel care făcea pregătirile pentru eliberarea poporului Său.

Suveranitatea lui Dumnezeu se vede și în faptul că nașterea lui Moise arată înspre venirea Răscumpărătorului final, Cristos Isus. Moise este un fel de Cristos. Ca și Moise, Isus Se naște într-un moment de persecuție puternică împotriva poporului lui Dumnezeu. În ambele cazuri, împăratul omoară nou-născuții evrei pentru a împiedica venirea unui eliberator. Ambii răscumpărători supraviețuiesc holocaustului. Și ironia este că în cazul lui Isus, El și familia Lui scapă de masacru fugind în Egipt (Matei 2:13). Astfel, Dumnezeu formează în primii ani ai vieții lui Moise un model care va fi mai târziu repetat și amplificat în viața lui Cristos. Într-adevăr, Isus Își eliberează poporul la fel ca Moise, dar cu cât mai măreață este răscumpărarea făcută prin El! De aceea, Isus trebuie privit ca un alt Moise, dar mult mai măreț.